

Gliwice, 08.08.2024 roku

## **OPINIA PRAWNA**

### **Na zlecenie:**

Stowarzyszenia Brokerów Ubezpieczeniowych

### **Zagadnienie:**

Preferowanie przez zakład ubezpieczeń współpracy z wybranym brokerem przy jednoczesnej odmowie do złożenia oferty dla innego brokera stanowić może o pozostawaniu w relacji o jakiej mowa w art. 25 UODU oraz art. 30.1.6 UODU kolidując jednocześnie z art. 7.1. Działanie takie uniemożliwienie pozostałym brokerom posiadającym zlecenie od klienta realizację obowiązku wynikającego z art. 32. 1. UODU, a także narusza ustawę z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Naruszenie ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji implikuje naruszenie art. 7.1 UODU. Czy w związku z obowiązkiem prawidłowego wykonania przez brokera przepisów art. 32.1. UODU zakład ubezpieczeń może swobodnie określać swoje preferencje z jakim pośrednikiem ubezpieczeniowym chce współpracować?

### **Podstawa prawna:**

1. Ustawa o dystrybucji ubezpieczeń z dnia 17 kwietnia 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1111)
2. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 13 maja 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233)

### **Odpowiedź:**

W polskim porządku prawnym występuje zasady swobody kontraktowania przejawiająca się tym, że podmioty gospodarcze posiadają swobodę w wyborze kontrahenta. Zasada ta ograniczona jest niejako przepisami regulującymi ochronę konkurencji. Zaznaczenia wymaga fakt, że przepisy te chronią konkurencję jako taką, a nie danego konkurenta.

Zwrócić należy uwagę na przepisy ustawy o ochronie konsumentów i konkurencji ((Dz.U. z 2024 r. poz. 594). Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 tej ustawy zakazane są porozumienia,

których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na:

- 1) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów;
- 2) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji;
- 3) podziale rynków zbytu lub zakupu;
- 4) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji;
- 5) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 6) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem;
- 7) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny.

Preferowanie określonego brokera może być potraktowane jako zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję lub ograniczanie prawa do rynku. W ocenie opiniującego zakład ubezpieczeń nie posiada prawa do preferowania współpracy z określonymi brokerami, przy jednoczesnym ignorowaniu czy pomijaniu pozostałych.

Zakłady ubezpieczeń społecznych prowadzą działalność regulowaną przepisami prawa. Działalność brokerów ubezpieczeniowych również podlega regulacji ustawowej. Nie znajduje żadnego uzasadnienia odmowa wykonania oferty brokerowi. Przepisy prawa nie upoważniają zakładów ubezpieczeń społecznych do odmowy udzielenia oferty wybranym przez siebie brokerom i podejmowania arbitralnych decyzji w tym zakresie. Dopóki broker posiada uprawnienia zawodowe (zezwoenie), które nie podlegają żadnemu ograniczeniu, winien być traktowany jako równoprawny partner w obrocie.

Zgodnie z przepisem art. 138 kodeksu wykroczeń kto, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, żąda i pobiera za świadczenie zapłatę wyższą od obowiązującej albo umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia świadczenia, do którego jest obowiązany, podlega karze

grzywny. Toteż w polskim porządku prawnym odmowa wykonania świadczenia jest penalizowana.

Brokerowi, działającemu na podstawie art. 7 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, nie można odmówić dobrej wiary, rzetelności czy uczciwości w wykonywaniu działalności. Dopóki zatem w stosunku do brokera nie zostanie cofnięte zezwolenie w okolicznościach, o których mowa w art. 39 ustawy, zakład ubezpieczeń nie posiada podstawy do odmowy przedstawienia oferty. Odmowa w tym zakresie lub preferencja danego brokera może narazić zakład ubezpieczeń na zarzut stosowania praktyk dyskryminacyjnych i nierównego traktowania. Zaznaczenia wymaga fakt, że w obrocie gospodarczym to broker pozostaje w słabszej pozycji w stosunku do ubezpieczyciela. Działalność brokera jest uzależniona od zakładu ubezpieczeń, od stosowanych przez niego praktyk, również od wypłaconej prowizji. Każde zakłócenie prawidłowego wykonywania wobec brokera czynności przez zakład ubezpieczeń, uderza w sytuację ekonomiczną i rynkową brokera. Z tego względu mogą również pojawić się zarzuty naruszenia przepisów dotyczących ochrony konkurencji. Praktyka odmowy udzielania oferty czy też udzielania ofert wybranym brokerom uderza również w prawa klientów, a w tym konsumentów. Na podstawie ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, klient ma prawo do należytej reprezentacji jego interesów, do uzyskania za pośrednictwem brokera najkorzystniejszej oferty. Odmowa udzielenia oferty brokerowi, któremu klient udzielił pełnomocnictwa, któremu klient zaufał, narusza prawa klienta gwarantowane ustawą. Jeśli taki klient jest konsumentem, to wspomniana praktyka narusza jego konsumenckie uprawnienia.

Z tego względu zakłady ubezpieczeń powinny organizować swoją działalność w taki sposób, aby nie utrudniać lub uniemożliwiać brokerom efektywnego wykonywania czynności brokerskich w celu pozyskania ofert ubezpieczeniowych szczególnie, że poprawna współpraca z brokerem i umożliwienie jemu w sposób pełny prowadzonej działalności prowadzi do wymiernych korzyści sprzedażowych dla samego zakładu ubezpieczeń. Dlatego celowe jest wydanie rekomendacji zobowiązującej zakłady ubezpieczeń do niepreferowania brokerów ubezpieczeniowych, w szczególności, gdy nie zachodzą ku temu przesłanki merytoryczne w zakresie dotyczącym klienta, którego reprezentuje broker.

Adwokat Małgorzata Pundyk-Glet